

Cancelaria Redactiunii:
Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 32.

Locuinta Redactorului:
Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.

Teritorile nefrancate nu se voru
primul decat numai de la coresponden-
tii regulari ai „Federatiunii“
Articoli tramsi si nepublicati se
voru arde.
~~~~~

FEDERATIUNEA

Diurnal politiciu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Luni-a, Miercuri-a, Vineri-a ser'a, si Dominec'a demineti'a.

Pest'a, 12. 24. fauru, 1868.

S. S. Pontificale romanu au indireptat cîtra Cardinalui: Parintele Schwarzenberg, arcepscopu de Praga, si Par. Rauscher, arcepscop de Vien'a, una scriitore (breve apostolica) in cestiunea Concordatului. Prelatii grabira a publica acesta scrisore a patriarcului, cu scopu de a areta catolicilor Austriei si guvernului ei, cî S. S. nu voiesce a sci de modificarea unui tratatu inchiatu in tota form'a. Evincientul acestu-a are insemetate mare, cî-ci disensiunea pana acum'a latente intre Austri'a si Rom'a, cî se dă pre fatia, facandu-se cunoscuta Europei, si concurențele guvernului austriacu se immultira cu rom'a. — Scrisorea pontificiala porta datulu de 1 Decembrie 1867, adeca dupa publicarea manuscriptului imper., prin care se respunsese la adres'a celor 25 de episcopi translaitanici, prin urmare brevea apostolica, cu tote cî nu atinge de a dreptulu dechiationea imper., totu-si intru adeveru este indireptata in contr'a acelei-a. S. S. Patriareculu Romei eescopere sperant'a sa, cî imperatulu Franciscu Iosifu, va inchide urechile d'in naintea suatului omologu scelerati, cari facandu resbelu besericiei sunt totodata dusmanii neimpacati a ori ce guvern si au uritate legitima. — Diurnalele austro-magiare fac ea cu demonstratiunea curii romane, recunoscu-nda guvernului austro-magiaru necessitatea de a rinde o resolutiune, avendu a alege intre doue rele:

Să se renuncie la revediunea Concordatului, să se edechiare curii de Rom'a, cî se desface de legatur'a oblegamentulu aceluui tratatu. Cee de facutu? intreba iulianalele jordanesci austro-magiare, si totu cleuespundu cu mare alaiu, ca si candu ar fi gasitul piele rău inteleptiunii. Eca espedientulu. Să se reapuce negotiatiuile cu Rom'a, pre basea dreptului, negan-uu a poterea oblegatoria a Concordatului. D. Beust să era: in Ungari'a concordatul nu poate să aiba neci-stitiua potere formalu, pentru cî prejudeca legilor 1848, asta-di recunoscute. Cătu pentru Translai-

năvăză, d. Beust să dica: Concordatul se inchiasă la

sub 1855, pre candu esistă actulu federalu nemtiescu,

arade intr' unu articlu alu său garantă serbatorescă

maritata toturor confesiunilor crestine, prin ur-

atuzare, neci cî s'ar fi potutu inchia concordatulu,

cău pre candu s'au intrudusu n'au esistat de jure

rec'e formalu, neci materialu. Mare norocire pentru

usstro-magiari, cî au pre d. Beust Sasulu, carui-a ca

treainu, nu i-se pote dîce, cî tote aceste le ar fi po-

ute sci si la 1855. Se pote ince dîce guvernului au-

straiacu, si la aceste sofisme se pote respunde cu o

chuitanta altele. De altmintrea parerea diurnalistecei au-

xoro-magiare este, ca guvernului Austriei constituui-

alde () să purcedă d'in punctu de vedere alu dreptu-

lii pentru a delatură ori ce infruntare de a fi ruptu

frattatulu. Ce mai scrupulositate! Consciint'a austri-

aca si mai lassa decat ca să reflecteze la una ru-

paturura de tratate, calcare de dreptu, său unu perjuriu

si multu.

Delegatiunile si senatulu imp. tienu ferie, adu-

anul si ele omagiele Sale principelui Carnevalu si

in dosulu culiselor parlamentarie se aude numai

tatfa cî generalulu Grivicicu, locutienetoriulu mi-

istrului de resbelu in deleg. ung. ar fi atatu de po-

ularularu in acesta delegatiune, cătu unii voru să seic-

te d'insulu arc să fie numitu ministru de aperarea

fereirei pentru Cislaitani'a, mai de parte, cî clubul

stanghei senatului imp. vre să interpelez pre mini-

tri si a supr'a proiectelor ce au să faca inca in cur-

ulu u acestei sessiuni, ca, dupa respunsulu ce se va da

in asasta privintia, stang'a să-si pota conformă tienut'a

si ocasiunea desbaterilor a supr'a bugetului. Se

redeede cî diferintie mari nu voru fi, mai multu numai

ca să se faca vorba, ceea ce nu insufla grige ministerului.

La burs'a de Vien'a s'au observatu in 23. ore care destramare, ca si candu filii lui Mercuriu ar fi diaritu coifului lui Marte, său in limbagiu modernu: ca si candu ar fi miroșitii pulvere detunatorii. Caus'a se dice a fi fostu scirile despre cestiunea Cretense si pusetiunca ce ar fi ocupatu mai de currendu Russi'a fatia cu acesta cestiune. Adeca se vorbi la bursa, cî Russi'a ar fi tramsu Portei unu ultimatu, prin care pretinde a se cede Greciei Cret'a. Este adeverat cî solulu rusescu au facutu vorba despre acesta la Constantinopole, ceea ce dovedesce si cartea rosia austriaca, dar acum'a d. Ignatiesu, solulu rus. are să a luca d'in San-Petrupole instructiuni mai blonde.

Pretensiuni slovace.

In dîlele trecute publică diuariulu „Hazánk“ una scrisore d'in cottulu Sepesiu, in care se dicea, cî „s'au datu de urmele unei agitatii panskavistice si se spereza cî cei vinovati se voru descoperi.“ Unghurii suntu dedati a face „d'in tientariu unu armesariu“ de cîte ori e vorba de ver-o pretensiune, ori cîtu de modesta, a cutărei nationalităti. Agitatia, de care e vorba, se reduce la culegerea de subsciri-eri pentru o petitiune, ce 21 de comune d'in cottulu Sepesiu au de cugetu a suscerne dietei ung. prin deputatulu Dobrzansky, in urmatorile:

Innalta dieta! Noi slovacii si locutorii d'in cottulu Sepesiu, ca fi credintiosi ai scumpei nostre patrie comuna Ungaria, nu dorim nimicu atât de tare, ca binele si infloria patriei nostre comune.

Ca fi credintiosi si gata la ori ce sacrificiu ai iubitei nostre patrie Ungaria, declarăm cu tota solenitatea inaintea lui Dumnedie si a omenilor, cî precum pan' acum, si de iei in colo suntemu gata a sacrificia nu numai averea, ci si vieti'a nostra pentru libertatea scumpei nostre patrie, si a aperă cu sangele nostru contra ori căruia inimicu. Asî sentiesc si trebuie să sentiesca fie care fiu credintiosi alu iubitei nostre patrie. Totu-si caracterulu unui obiectu atât de sublimu pretinde, ca nu numai toti filii să fie adisi maicilor cu iubire egale, ci si maic'a să cuprinda pre toti filii săi cu iubire egale, impartesindu-i in mesura egale d'in tote de-repturile si libertatile.

Dorere! raportele nefavoritorie a le tempurilor trecute au intrainat pre scump'a maica, patri'a nostra comune, de multi filii ai ei! Ea li devină maica vitrega si ei fura tratati ca fiu vitregi!

Urmările triste a le acestei impregi urări suntu inca viue in memori'a fie căruia, si anim'a sangeratoria a patriotului nu concede a le mai aminti aci! Un'a ince nu o potem trece cu tacerea, cî adeca nu multu a lipsit la total'a perire a iubitei nostre patrie comune, Ungari'a.

Acăt'a nu pote, nu trebuie să se mai intempe; de ace'a trebuie dolaturate tote causele acele-a, cari au infisit iubitei nostre patrie ranu atât de mortali!

Intre aceste cause cu dreptu se pote numeră si desconsiderarea poporeloru nemagiare d'in Ungari'a!

Noi slovacii si locutorii cottului Sepesiu, ne intorcem cu incordere si cu tota supunerea cătra inalt'a dieta unguresca, ca aceea-si să binevoiesca a luă fără amanare la pertratarea cestiunea nationalitătilor si a o deslegă pre basea dreptului si a dreptății.

Ce s'atinge ince specialu de natiunea nostra slovaca de trei milioane, ne luăm voia a suscorne inualtei diete urmator'a petitiune :

I. In privint'a natiunalității.

1. Natiunea slovaca să se recunoasca in Ungari'a egalu indireptatita cu natiunea magiara si cu celealte natiuni, si acesta recunoștere să se garanteze prin lege.

2. Comitatele să se arondeze dupa natiunalități.

3. Limb'a officiale a fie căruia comitatul să fie a natiunalității d'in acel comitat si tote discussiunile si pertratările să se porte intr'aceea-si. Protocoolele adunărilor comitetului comitatense si a le adunărilor plenare, să se porte in limb'a poporului comitatului si să se sustina la instantele mai inalte pre langa traducere magiara.

4. Juridictiunile comitatense in comitatele slovace, să se foloseasca asemene de limb'a slovaca, si acăt'a nu numai la investigatiuni si decisiuni, ci si la pertratari si discusiuni.

Pretiul de Prenumeratione:

Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 c.
Pre anul intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania :
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni :
10 cr. de linia, si 30 cr. tapa timbra pentru fise care publicatiunea separata. In Locu deschis
20 cr. de linia
Unu exemplar costă 10 cr.
~~~~~

5. In comitatele slovace să se numeasca numai oficiali de acei-a, cari afara de celealte calificatiuni posiedu deplinu si limb'a slovaca.

6. La oficiale cele mai inalte a le tierii să se aplice dupa proportiune si slovaci, cu deosebire la fie care ministeriu să se formeze una sectiune slovaca, care să represeze interesele natiunei slovace.

7. Natiunea slovaca să aiba dreptulu de a tine adunări natiunali si a trată in acele-a despre interesele ei natiunali.

8. Natiunea slovaca să aiba dreptulu a usă pre langa flamur'a rosia-alba-verde si flamur'a sa natiunale alba-verna-ta-rosia.

II. In privint'a comitatelor.

1. In comitatele comitatense să-si alege fie care comună representantii săi, adeca membri comitetului dupa numerulu locitorilor; comunale mai mice si-alegu la olalta unu membru alu comitetului.

2. Acele corporatiuni, cari si-au administratiunea loru propria si deosebita si nu stau sub administratiunea comitatului, să nu aiba dreptulu a-si alege membri de comitetu si a se mestecă in afacerile comitatului.

3. Oficialii comitatului, chiar pe utrui suntu responditori comitetului comitatense, să n'aiba dreptu de decidore nice votu in comitetu. Membrii onorari de comitetu să nu mai esiste.

4. La alegerea deputatilor dietali, comisiunea de alegere, numita spre acestu scopu de comitetul comitatense, să merge d'in comuna in comuna, si in modulu acesta să nu consemne numai alegatorii indreptatiti, ci eu o cale să adune si voturile pentru candidatu.

La acesta comisiune candidatulu si-alege doi barbati de incredere, cari se solveascu, ca si ceialalti membri ai comisiunei, d'in cass'a publica a comitatului.

III. In privint'a a facerilor scolare si a institutelor si a natiunale.

1. In tote scolele poporale si principale a le comunelor slovace, limb'a instructiunei să fie cea slovaca. Etatea tenera si frageda a pruncilor nu concede, ca să invete si a dou'a limba, ore care-va.

2. In scolele de mediulocu si in gimnasiele d'in locurile slovace, să fie limb'a propunerei si cea slovaca, numai cătu la aceste-a incepandu d'in 1-a clase să se cultive cu diliginta si limb'a magiara, ca obiectu obligat; pentru celealte limbe a le tierii inca să se radice catedre, dupa necesitate si impregurări, dura numai ca pentru obiecte estraordinarie.

3. Pentru natiunea slovaca să se fundeze celu putinu siese gimnasiu de statu super. si optu inferiori, precum si, celu putinu, doue scole reali super. si siese infer. si doue preparandie de statu slovace.

4. Să se radice mai departe pentru natiunea slovaca, celu putinu, doue scole economice super. si in fie care comitatul celu putinu una scola economica infer., un'a silvanala si un'a pentru industria.

5. Natiunea slovaca, ce numără trei milioane, are trebuintia de oficiali si advocați, cari suntu cultivati in limb'a slovaca, de ace'a cuitatea potesce, ca să-i se dea celu putinu doue academie de derepturi, la cari să se propuna sciintiele in limb'a slovaca. Afara de ace'a limb'a si literatura slovaca să se propuna si la universitatea d'in Pest'a de unu profes. ordinariu, pentru celealte obiecte ince să se numeasca docenti slovaci.

6. Profesorii publici de tote categoriile să se solveasca d'in cas'a tierii. Inspectiunea asupra scoleloru să o aiba statu si natiunea, care-si alege spre acestu scopu, in adunările sale, unu comitetu.

7. Daca in fine se voru subveniuni d'in cass'a publica a tierii societăți de invetitii si corporatiuni, d'in acesta subveniune să se impartesca fie care natiune a Ungariei, dupa marimea ei.

Activitatea dietei Ungariei.

(Urmare.)

Siedintia urmatoria s'a tienutu la 8 opt. Comisiunea esmisa in caus'a imprumutului pentru căli ferate si-dă raportulu, si recomanda proiectul de lege, facutu de ministrul de finantie si motiva proiectulu seu in o cuventare lunga, dupa care fu si primiu cu unanimitate.

Besze face urmator'a motiune: „Să decida casa repres., cî si-va continua siedintele neintreruptu, pîna ce se s-

va deslegă cestiunea naționalităților, a confesiunilor, a unei Transilvaniei, a comitatelor și tote cestiunile urbariale, cări și acceptă deslegarea.

In siedintă de la 12 opt. s'a votisatu definitiv pentru proiectul de lege referitor la imprumutul pentru eladirea căilor ferate, și s'a prochiamatu mai mulți deputati.

In siedintă de la 15 opt. s'a verificat mai mulți deputati.

Si dintă de la 16 opt. La ordinea dîlei a fostu retractarea planului calei ferate de la Dobriteniu prin Satu-mare către Sighetu.

Căză desfașuirea ponderositatea acestei linie si recomenda proiectulu său facutu în astă privintia. E. Hollán dechiară în numele guvernului, că se va face cătu de curendu proiectu d'in partea guvernului în astă privintia. Căză poftescă să se iee la protocolu dechiaratiunea lui Hollán cu acelui adaus, că dietă acceptă despusețiunile guvernului în privintia astă.

In siedintă de la 18. opt. Se cetește epistolă procurorului general — C. Ráth, — adresata presedintelui casei, în care acusa pre dep. L. Böszörményi, redactorul diurnalului „Magyar Ujság,” în care dede locu lui L. Kossuth a se dechiară, că „elu crede de incompatibile domnirea casei austriace cu neabhängigă și autonomia Ungariei.” Böszörményi, ca redactor, este a se trage la respundere; fiindu elu inse, totu odata si deputatu, nu pote fi trasu la procesu fără concesiunea dietei: deci procurorulu roga pre presedintele casei, că să-i mediu locesca concesiunea casei repr. spre a potă trage la procesu pre L. Böszörményi.

Se propune a se esmitre o comisiune de 11. membri, care să cerceteze actele relative la astă cestiune.

In siedintă de la 21 opt. Lad. Kovács interpelează ministrul de interne pana candu voiesce a tienă susținutu dreptulu de autonomia alu comitatelor: Heves si Soinoculu superior?

Ministrul de interne promite, că va dà responsu cătu mai in graba.

A. Alu și provoca ministeriulu să se justifice in privintia procedurii observate fatia cu comitatele atinse.

După aceste se incepă desbaterea in causă a lui Böszörményi. Ghicey dîce a se respinge rogarea procurorului. Mai vorbira inca multi pro si contra, pana ce in fine fu primita propunerea d'in siedintă trecută pentru a se esmitre o comisiune, pentru care s'a si votat inca in astă siedintă si resultatulu s'a publicat in siedintă d'in 22 opt.

In siedintă d'in 23 opt. se cetește rezultatul votisarei pentru comisiunea de unu-spre-dice, care s'a decisă a se esmitre in causă a lui Böszörményi. Dupa ce d'intre cei alesi Bonis se roga a fi dispensat a luă parte in comisiune, presedintele dechiară, că comisiunea va constă numai din 10 membri.

Se cetește interpelatiunea deputatului Manoiloviciu, indreptată ministrului de interne, in care provocandu-se la art. 20. 1848, care garantează egalitatea confesiunilor d'in patria, — intreba, că pentru ce sunt siliti cei de ritulu grecu a si-inchide boltele in serbatorile catolicilor, candu cesti d'in urma nu facu astă in serbatorile celor de ritulu grecu. Facutu-a ministrul de interne ce-va despusețiune in privintia delaturarei anomaliei acestei-a?

Ministrul de interne respunde, că de-si caușă astă s'ar tienă de ministrul cultelor, elu totu-si se simte detoriu a dechiară, că gr.-orientalii d'in Neoplantă s'a convotu cu catolicii de acolo, ca ambe părțile să tienă serbatorile de ambe riturile.

Manoiloviciu observă, că astă fiindu o cestiune politiale se tiene de ministrul de interne, si cumă interpelatiunea lui nu se referesce numai la o cetate, ci la relatiunile confesiunali d'in intregă tiera.

Se cetește interpelatiunea lui Bobory către ministrul de finanțe, facandu-i-se intrebare, candu va asterne dietei pactului incheiatu cu Becke. — Ministrul Lónyay cere interpelatiunea in scrisu.

In fine se cetește unu proiectu de decisiune, prin care se cere, ca contractele incheiate său care sunt a se incheia între organele finanțiale si între comunitățile contributorie in privintia dărei de consumu, pre anulu 1868 si cei venitori faca nu li-a premersu decesiuni sanctiunate, legale, să se dechiare de nimicite si nevalide.

(Va urmă.)

Transilvani'a.

Sabiniu, 17 februarie 1868.

(Ministeriulu magiaru in Transilvani'a. — Destituirea comitelui național sasesci. — Straformarea Universității. — „Esti lap” si „Unio.” — Alegeri de deputati. — „Jungsachsen” si conservativii.)

Ministeriulu magiaru de la inaugurarea dualis mului pâna adi a purcesu facia ca Transilvania pre o cale pre cătu de absolutistica pre atât de gresită. Privindu lacunele ce se ivescă in constituțiunea si drepturile tierei nostre de candu se redică in Pest'a o statua cu piciorul de luto inscrisa cu anulu funestu 1848; atunci ne vine să credem că egoismul constitutiunale adi să inalteat spre nemicirea libertății naționalilor si să a propus ruina totală a statului. Dupa ce se stersera legile umane d'in 63 aduse de reprezentanții poporului ardeleanu, dupa ce se esilă libertatea limbii d'in oficie si jurisdicționi, dupa ce

drepturile municipale se forfecara intru atât'a in cătu sufragiulu universalu se înmormentă cu totulu, după ce curtea de casatiune fără de o lege anumita se scose d'in tiera, după ce se destituia d'in oficie o multime de ampliati apti de a lăua inca serviciu statului; guvernul dualisticu face pasi totu mai energici in arbitriul său. In locu de a purcede ministeriulu actualu actuale pre o cale constitutionala garantandu libertatea tutotoror si dreptul base libertatea fără căruia, ucide libertatea cuventului, sufoca votulu universalu, eschile admisibilitatea tutotoror cetățenilor la functiuni civile si deschide apoi unu bellum omnium contra omnes. Guvernul actualu cătu ce s'a urcatu pre bancele ministeriale a inceputu a destitui si pâna astă-l n'a facutu alta de cătu numai destitue si era-si destitue. Tote aceste regimului dualisticu nu i-au adusu nece onore nece folosu, d'in contra atâtia reactiunea si instraineza naționale.

Unu astfeliu de căsu ni se reprezenteaza chiaru si in momentulu acestă. Comitele naționale sasesci Conrad Smidt se destitue, si in locul densului sediu numescă de comite provizoriu Moritius Conrad si fostu consiliariu de secțiune in ministeriulu de justiția. Astfeliu densulu inca se indrumeza la unu otium honestum*) unde petrecu o parte mare si de romani capaci de a aduce serviciu statului, ai carui cetățenii sunt. Actulu involve unu pasiu si mai funestu pentru sasi, adeca: stergerea jurisdictiunii teritoriale d'in fundulu regescu si straformarea universității in unu corp moral fără nece o insemnatate politică. Naționala sasescă abia mai sufere lovitură acăstă ce s'a repetă nu numai sub absolutismulu lui Bacu, sub constitutionalismulu lui Schmerlingu, dară chiaru si in vîacălul acestu de auru, ori mai bene disu sub burghezia de a li. Tote aceste dău testimoniu inveratul despre administratiunea cea complicata si cea mai nepractică de adi.

Inca inainte de a sosi famăa despre destituirea comitelui, diurnalele magiare, caroră de la infinitarea dualismului pâna in prezenta ie a fostu unu spine in ochi tote cele ce se petrecu la sasii d'in Sabinu si la romani d'in Blasius, incepura a-si da parerile cum s'ar straformă vechile institutiuni sasesci in unu modu mai compatibilu cu ileele de dreptu si de dreptate, cu cari vre magiarismulu să indepe pre celealte naționale. „Esti lap” si tiene unu prolegomenu sasiloru, svatuindu ministeriului, că cu fundul regescu nu este de a se face altă, de cătu să se straformeze in unu comitatul si comitele naționale să reprezenteze pre unu singuru făispanu. „Unio” care se pare, că mirosase lucrul mai de tempuriu despre destituirea prezenta, incepă a se esprine, că după denumirea unui comite provizoriu universitată se se disolve, să se facă o alegere nouă si tote celealte să se lase in statu quo pâna candu dietă (nu a Transilvani'i cea d'in Pest'a) va luă inainte organizațiunea municipala.

Daca partitul conservativu d'in fundulu regescu a suferit vre odata lovitură mai aspră, atunci acelea suntu cele ce se petrecu astă-di. Majoritatea sasescă, ce vre să-si pastredie cu seumpetate terenul istoric si tradițiunile stramosiescă, are de a se luptă nu numai cu inimicul independentii naționale dară si cu o fractiune de oameni retaciti, ce cu fala se ascundu adi sub numirea de sasii teneri (Jungsachsen). In 11, 12, si 13 a. I. se facă alegerea de deputatu d'in partea Sibiuului in locul deputatului Ziemermann ce-si depuse mandatulu. Unu spectaclu adeveratul se reprezintă in dilele aceleia si dureza si adi intre partidele numite, luptandu-se d'in tote poterile, să-si castige preponderantia si se-si pota tramite unu deputatu in Athen'a ungurilor plina de intelectiune si dreptate. Resultatulu scrutinului fău, că nece candidatulu partitului conservativu, nece alu sasiloru teneri nu avura majoritatea absolută. Pre 18 a. I. se defipse o alegere nouă intre ambii acesti doi candidati. Sasii teneri, carii misca petra pre piatra numai că se reesa cu triumfu in cetatea acesta absolutistica si reactiunaria (cum o numesc „Unio”) poteau avă unu prospectu de reusită, dă făimăa despre depunere comitelui versă oleiu pre focu, pre tote stradele se vedu oameni cu mană pre pieptu plangandu că li s'a calcatu unu dreptu d'in cele mai sante a constitutiunile loru. Astfeliu probabilitatea e inveratul că voru invinge conservativii. (Resultatul alegerei comunicaramu in nr. tr. R.)

De astă data credu a fi la locul său ca să aretăm punctele de diferență intru aceste doue partide, să demarcăm principialelor ca noi romani in scaunele, cetățile si comunele unde suntemu in minoritate să scimă cui să dămu confidentia si care partidă voiesce intru adevrui binele poporului.

Sasii teneri sunt o fractiune mica tredinta de la inaugurarea dualismului, o fractiune fără principiu, condusă de interesele personale a unor corifei ai sei. Elu este unu partit fără idei politice, fără de a cal-

*) Unu vre să scia că multu a contribuit la depunerea densului impregjurare ca Universitatea in adresă sa cătu ministeriulu ungurescu, nu au amintit nemică despre legile d'in 48 si prin aceea i au datu votu de neincredere.

eulă la bencile poporului ce pote rezulta d'in unu pasiu ori altul ce-lu face ministeriulu orbecandu. Acestu partitul, mai multu o aglomeratiune d'in elemente eterogene ce vagabundismulu si fatalitatea le-a dus in cetatea acestă, d'in: calciunari, tabacari sapunari, sfarnari, speculantii cu bucovine si căti alti trasi impinsi, se ascunde sub numirea „Jungsachsen” pretinile reforme d'in comune pana in universitate pentru că corifeii loru i sciu amagi că atunci vor capeta unu imprumut de doue milioane pre contfundului Universității. Preste totu nesecă omeni lape dati de principiul naționalității, a loratori esagerați ai lui Deacu si Andrásy, ea si cum densii s'ar bucur in cătu-va de omenii acesti fără principiu, si orum ar conta ce-va pre constantă, folosulu si matritatea loru.

Partitul conservativu inse nu că dora nu voie se reforme in constituirea municipală in cătu consuna cu ideile de dreptate si egalitate națională, pentru că remane pre baza astorul drepturi castigări si nu voiesce a se lăpăde de totu de testamentul stramorsilor sei, pentru că voiesce autonomia Transilvaniei, egalitate intre națiuni, pentru aceea astă-di si numescă birocrati, reactiunari si căte atele.

Conservativii suntu omenii progresului si ai in de pendintie națională, Sasii teneri sunt omenii intre seletorii personali, hie niger est, hune tu romane si vot!

ROMANIA.

Siedintă adunare deput. de la 13. februarie.*)

D. I. Bratianu, Ministrul de Interne. D-lorul ve marturisescă că me afu intr'o pozitie forte dificila si spundiendu lui Carpu. Mai deunadi dlu G. Bratianu, citind raportul secțiunii verificatorie, in care pusecă ore-cari considerări asupra stării generale a tieri, a disu: Asă se face, d-lor, si in parlamentul englesu si francus. D-lorul ve spu dreptu, că astădi mi amu adusu aminte d'acele cuvinte, in parlamentul englesu, candu amu vedintu pe onor. d. Carp vorbindu de la tribuna, si mi-a parutu forte bine că tinerime noastră se stie la astă inaltă in cătu ne lasă pe noi astădiosu că nu ne mai potemici uita macaru la tribuna. I Carpu mi-a adusu aminte de parlamentul englesu, că-ci, i urmă retragerei lordului Redcliff din ambasadă de la Constantinopole, partită din care elu facea parte, de căte ori voia se duce pe ministerul de calea politica care o credea cea mai bună, rediciat la tribuna pe lordul Redcliff (aplause). Cu inse, d-lor, o se urmăru noi, unu ministeriu de ieri, cu un statu mititelu, pe onor. d. Carpu pe teramul, pe care se pură lordul Redcliff in parlamentul Englitrerie? Dacă asă si celu pucinu talentul d'a face unu discursu ca alu dlui, ca se remana ca modelu in literatură nostra, dar si in această suntu forte josi si nu potu să am pretenziunea d'a-lu egă. Prin urmare, o repetu, me afu iutr'o pozitie dificile; totu astă voiu cercă a respunde.

D. Carpu a inceputu prin a declară, ca si alti predatori ai săi, că vorbesc in numele său și nu alu partitei d'care are onoarea se facă parte.

D. Carpu. N'am disu acestă.

D. Ministrul de Internă. Apoi, d-lor, onor. Carpu n'a fostu generosu cu mine, cu guvernul intregu, indu că ne-a pus pe unu teramul care a fostu o surpriză pentru noi, d-sa ne anuntiau alaltaieri că o să facă o interpellare asupra bandoloru de Bulgari si Serbi cari cutreera în mană si in locu de astădiosu, astădi a venitul si ne-a trasu litică cea mare a Europei, in care noi aveam să fimu d'antei campioni! Si totu o data a venitul să facă guvernul unu actu de acuzație in tota formă. Celu putinu trebuie să atât de generosu să ne dea si noue timpuri să ne găsim ce trebue se respondem la asemenea acuzații, cum explicăm inaltă nostra orbire; mai alesu candu dlui năspus ce va să dică acea orbire, că-ci ne-a disu lamurită daca ar face-o d-lui, ar fi inaltă tradare. Fiindu că inse o cumu noi, d-sa a avutu politicii d'a o numă numai orbire.

Onor. D. Carpu, mai antău ne-a acusat că amu in latu tieră, că amu venitul sub masă a libertății, sub masă egalității si a fraciei, si apoi, in locu de astădiosu, amu datu rei despotismu, amu datu tieri tirană, unu regim de persecuție, de fraticidu.

Daca n-asi fi la potere, domnilor, daca aru fi trece ore-care timpu in cătu faptele guvernului de astădiosu in aperi in memorie d-vostre, atunci crediu că-asi fi avutu voia să viu să respondu. — Daru d. Carpu a venitul numă face afirmări fără să aduca fapte, si singurul faptu care adus este că cutare primară a violată legea; — să de dieu, candu va fi d-sa in guvern. (Voci: Să ferescă Dimitrie!)

D. Ministrul de Internă. Să nu se intemplă ilegalități de cătu accea ca unu primar să calce legea.

Inse, domnilor, tieră totă, si d-vos tra cari sunteti presentati ei, cari sciti cătu de arbitrarie, cătu de despăgubiri, acelu principiu pusu astădiosu de susu de guvernele d'intăcutu, d-vostre cari sciti daca guvernul de astădiosu in aratratu o sistema de persecuție si a adusu in societatea aici fraticidu, de care a vorbitu d. Carpu, aveti să judecati si dati verdictul d-vostre. (Voci: Da, da, vomu judeca si

*) A se vedea nr. tr.

D. Ministrul de Interni. Eu me raportez la dumneavoastră, că sunt reprezentantii națiunii, și căruia se vă dată verdictul dumnei voastre. Dacă acele care le-a relatați d. Carpu sunt adeverate, atunci să ne transmită la Curtea de Cassatiune său ori unde văd voi. D. Carpu a dăsu înse, că nu ar fi iertat totă acestea, dacă celu pucinu amu fi datu României acelu rol politiciu în afara pe care l-a însemnatu d-lui la tribuna. Dara am vediutu pe fisionomie multoră din dni deputați că acele cuvinte nu au facutu unu prea bunu efectu. Ele au lasat să se banuieze că d. Carpu cindu ar ajunge la poter pentru ore-care avantagie d'in afara, ar fi în stare să gasescă unu midiulocu ca să facă în intru tote acele ilegalități (aplaus).

D. Carp. Nu voi face nici odată aceea de care acușu pe alii.

D. Președintele. Ve rog să nu intrerupeti discuția, văd intimpină la cele dăse de d. Ministrul în urmă.

D. Ministrul de Interni. Fiti incredintati, d-lor, că daca vre odata vomu fi lipsiti la principiul de libertate, de egalitate, de justitia si de frăția, amu facut'o d'in nemerenția era nu cu intenție. Si sciti de ce? fiindu-că convintiunea noastră a fostu, este si va fi că numai cu libertate, cu egalitate, cu dreptate si cu frăția potu Romanii să ajunga în stare d'a potă să facă facia la tote nevoiele d'in afara; (aplaus), numai asiè unu poporu micu care, în timpu de secole, a fostu bantuitu de privilegiuri, de nedreptate, de neinfrățire, potă să ajunga a se regeneră, a dobîndi poterea d'a luptă contra tutoru neajunsurilor, si a-si peștră esistința.

Onorab. de Carpu a venit upe urma si a desvoltat politica cea mare a Occidentului si a Oriintelui; său mai bine dăndu politica Nordului; căci daca d-lui, de pe tribună parlamentului Euglesu, a vediutu pe Russi'a spre Oriente, noi o vedem la Nordul. Prin urmare politica ce d-lui a denuntiatu nu potă fi de cătu politica Nordului, căci Turci'a, — mai virtosu cum a presintat-o domnia-sa mai adineora, — nu potă avea o politica.

D. Carpu a spus că cunoște, — negresită nu după acțiile oficiale ci prin cunoștințele d-niei sale intinse cu persone cari conduce politica Europei, — că cunoște politica lumii; si ne-a acusat că n'o intielegem, că n'o urmăim.

D-lor, nu sciu daca parlamentul romanu, guvernul romanu, adeca Statul romanu, este astă-di în acea poziție în cătu să dosemne politicei Europiane terămului său, si să devia pana la ore-care punctu chiaru arbitriul soluției, ce aru trebui să iè acele cestiuni politici mari a le lumii intregi. Cătu despre noi, nu ne amu abatutu nici cu o linie de pe terămului care lu urmămu de cindu amu intrat în arenă politica. Am cautat necontentu cătă am potutu si cautămu si astă-di ca poporul romanu să se infrățească, să si desvolte ideile sale, să se intărcească astu-feliu în cătu nimine să nu se mai pota face stapanu pe destinele sale.

Inse d-lor, nu voim a provoca pe nimeni, ci voim a numai să ne aperămu candu suntemu loviti, pentru că nu credem că unu statu micu si teneru potă să facă alianța ofensiva si defensiva si se adopte o politica agresiva in facia a potitelor unei alte poteri mari mari.

Daca avem simpatia pentru toti cei cari suferu, pentru toti căti aspira la libertăți, fiindu că si noi avem aceste aspirații; nu tindem inse si nici suntemu in poziție de a lăua rolul de a emancipa poporele, pentru că pana acum nu ne amu emancipatu eu totulu pe noi insi-ne.

Audindu cine-va pe d. Carpu ar crede că este organul unei partite care luptă de ani indelungati ca să invingă pe cei ce se opuncau la desvoltarea si la emanciparea poporului romanu. Ar dăce cine-va că copilul care a crescutu suptu suflarea partitului d-lui Carpu, a fostu rapit de nisice mană cari voru a-lu inabusă si, vediendu-lu in acestu pericolu, măma sa vine si scote unu tipetu de dorere, cercandu a-lu smulge din ghiarele acelor cari au facutu causa comună cu inimicul sei.

D. Carpu, care s'a declarat singură teneru, a venitu totu-si a-si insusì acelu rol greu, la care omeni d'alta versta abia au dreptul a preținde. Fiindu că d-lui a pusu cestiuca astu-feliu, fiindu că a provocat o explicație, fie-ne permisă a-i aduce aminte că noi combatem pe Russi'a in timpurile cele mai grele, că o combatem cu taria, cu curagiul unor oameni ce au o convictiune profunda, si care era conformă cu aspirațiile tierii intregi.

O combatem cu atunci cindu Europa insa-si nu prea vorbiște cu mare curagiu. I voi aduce aminte că noi ne-am dusu si am cochetat, precum a disu d. Carpu, cu Francia, atunci cindu a acea cochetare punea in pericol starea si vietiua nostra. Cum crede dar d. Carpu că no-amu incercă noi adi a deveni inimicul acelor cari ne-au aperat in timpuri grele, pentru a dobândi drepturile noastre, si că ne vomu face nisice instrumente orbe, — pentru desfășuirea acelei opere mari la care amu luptat tota vietua nostra?

Inse d-lor, pentru că amu luptat contra Rusiei si a Turciei spre a ne dobândi drepturile noastre, atunci cindu ele ni le contestau, ni le atacau, este ore unu cuventu că trebuie să le combatem si atunci cindu nu ne facu niciu?

Am combatut pe Russi'a cindu ne amenintă, precum vomu combate-o totu deuna, ca si pana acum, cindu ne va da probe că voiesc să ne sfarim. Dara a o provoca acum cindu nu ne dă nici o dovada de inimicitia, ar fi in adeveru o inalta orbire.

D-lor, noi nu avem să ne ducem se cătămu cari suntem inspirații, intentiunile fie-carei poteri in resolvarea cestiunii Orientului; noi trebue să cătămu numai a ne pună in

asiè positiune in cătu ori-ce soluție va lăua cestiuca Oriintelui, să se tienă societate de noi; trebuie să ne întărimu, să ne organizăm, pentru că, atunci cindu se va deslegă acea cestiuca, se potem avea unu rol; să scia Europa că este aci unu poporu tare, armat, organizat si care are voiația de a-si aperă esistința sa.

Credu înse d-lor, că nu e prudentu, nu numai din partea guvernului, dar nici chiaru d-in partea unui deputat, ca să vina fără cauza bine intemeiată, si ca reprezentante alii unei partide, să se suia la tribuna si să pună in suspiciune unu d'in poterile cari au garantat autonomia noastră.

Nu este nici domnul nici convenabile acăstă astă-di, căci, inca odata, nu suntemu in poziție de a provoca pe nimeni. Candu inse vomu fi provocati, dacă ar vedea dlu Carpu că am facutu concesiuni, că am datu mană cu cutare său cutare potere, atunci potă se cera de la Camera să ne acuse si chiaru să ne condamne. V'aduceti aminte d-lor, că astă vera d'intr'o simplă măsură politenesca, de ordin publică, care se aplică in tote tările d'in lume contra vagabundilor, s'au gasit d'in nemorocire Romani de rea voiația cari au redicat-o la înalțimea unei cestiuni politice, si au revoltat astăfelu contra Romaniei intreaga Europa. Acum fiindu că acea vina incepe a se secă vinu si ridică cestiuca bulgaro-serba. Si am serisori d-lor, cari mi facu cunoscutu că nu suntem agentii straini, cari exploatează aceste intrige ci chiar dintre compatriotii nostri...

D. Dimitrie. Protestăm, d-le ministrul, aceia nu suntem compatriotii nostri, nu suntem Romani.

Voci: Protestăm; suntem tradatori!

D. I. Brătianu. Ve intrebă domnilor, vediutu-ati d-vostra, audiu-ati dvostra, sentiți ati cea mai mica miscrea in România, audiu-ati de bande cari se formează ca să treaca Dunarea, se revoluționează?

Voci: Nu, nu.

D. I. Brătianu. Audiu-ati dvostra ce-va despre 70 sau 80 mii de pesci cu munitiunile loru ce aru fi trecutu, de la hotarul Rusiei la marginea Dunarii? Este cu putinția ca ele să fie trecutu fară ca cine-va se simtă acăstă...? — Sciti, dloru, că au trecutu alta data arme prin tieră noastră, sciti căte precauții s'au luat atunci, si cu tote astea a fostu peste putinția ca se nu se afle, căci sute si mii de cara nu potă să treaca fără a se simți.

Acum d-lor, s'affir ma că guvernul romanu ar fi datu libera trecere unor arme rusești in Serbia. Puteam să o facem, căci noi n'amu acusat atunci guvernul principelui Cuza că a lasat se treca arme in Serbia; lu am acusat numai că atunci, cindu a datu inlesniri ca să se armeze frății nostri, trebuia totu de o data să ne armămu si noi in acea-si proporție; nu trebue, amu dăsu noi, ca celelalte națiuni vecine să fie mai armate de cătu noi, căci atunci intenționează celor ce le-a inlesnitu armele nu e favorabile noue. Prin urmare si astă-di, ori-ce potere ar cere ca să treaca arme pe la noi, noi in dreptul autonomiei noastre, amu potă otari ce avem de facutu, amu vedea daca ne vine la societatea să le dămu acăstă voia, său nu. Daru, d-lor, nu ne amu aflatu in poziție d'a lăua o asemenea otarire, căci nici o singura pușca n'a trecutu prin România. Scirea respandită in acăstă privință a fostu era-si o simplă inventiune.

Ei, domnilor, cindu luptati contra unui guvern său unui partidu, catati celu pucinu ca loviturile d-v., să lovescă numai pe cei pe care voiti a-i lovi, să nu ve ibesca pe d-v. insi-ve, se mai ibesca România intreaga. (Aplaus.)

Daru cine ore a respandit in Europa, cine a băgat in capulu toturor poterilor că suntem bande in România? Si cindu acăstă s'a facutu nu voiu a sci de cine, dvostra in locu să se ridică toti si să protestați căci trebuie să se prevedea că o asemenea acuzație are intenție ce nu potă fi favorabile tărilei, ce nu potă fi asiguratoare pentru România; in locu, dăsu, să veniti toti intr'unu glasu si să declarăm că nu e nici o incercare de armare străină in Romania, că suntem toti otariti a nu toleră ca poterile vecine să fie atacate de unor tările care să se îmbatârizeze la noi, si cari ne aru atrage ură loru, — d-v. veniti a da taria acelor scomote reu voitorie pentru tieră noastră! Ve intrebă daca e romanesca astă procedere?

Eu, domnilor, am iubire si simpatia pentru tote popoarele nemorocite, dar mai nainte de tote am o detoria sacra, si ea Romanu si ca guvern, să me ingrijesc de esistința noastră națională. (Aplaus.)

Acăstă detoria singură mi va însemna conduită politica, in ori ce impregiurare.

Onor. d. Carpu. a anunțat cu trei dile înainte, pe cindu guvernul nu-lu avusește inca, respinsul ce a datu agințele nostru marchisului Moustier. Ei bine, ce efectu are să produca in strainatate, cindu nuvel'a despre acele pretinse bande a plecatu de aici, si cindu pe urma unui deputat, unu vechiu diplomat alu României, (risete) se redică spre a-i da ore care valore, declarandu că guvernul do astă-di s'a aliatu cu Russi'a in contra Franciei! Acăstă ar însemna ore cum, că noi Romanii, si cari Romani, d-lor? acă cari 20 de ani amu mancatu pană osilului in Francia si care ne amu hranițu eu speranța morale ce ne da Francia că intro dă România o să fie libera; că noi amu fi acci cari ne amu duce se redică drapele in contra binefacatorii României.

Pete să aiba ori ce banueli d. Carpu, dar celu putințu n'aru trebuie să ne credă lipsiti de ori ce sentimentul de romanism, de ori ce sentimentul de omu, n'aru trebuie să ne credă că suntem cei mai d'in urma omeni. Ei, d-le Carpu! eu cindu asiu crede că unu Romanu e astu-feliu, cindu asiu avea o opinie atât de miserabilă de dinsul, si cand acelu omu ar

fi guvernul meu n'asuu mai sta unu minutu pe acelle banci, in facia lui.

Inca o data o declaru, dloru, avemu detorie, si simțiminte profunde de recunoștință către poterile bine facatore, dar acelu simțiment nu trebuie să ne facă a radică contra altoră unu drapel cu care am pune in pericol esistența statului Romanu. Detoră noastră este recunoștință către acea cari au luptat pentru noi ince condescendență pentru tote poterile cari sunt garanți ale esistenței noastre politice. D'acela nu vomu redică nici unu drapel, nu vomu face celu mai micu actu care ar potă să supere pe ori cine; — cindu ince ci-nova, ori cine ar fi, chiar tata meu, ar veni să lovescă in esințință mea națională, voiu intorce ochii, dar voiu aperă chiar contra lui, tieră mea (aplaus prelungite).

D. P. Carpu face căteva observări, apoi continua

D. Ministrul de Interni. Permiteti-mi d-lor, — desi suntem obosiți, — fiindu că d-nu Carpu dice că n'am respinsu la intrebarea d-sale, — permiteti-mi a preciza inca odata ceea ce am ayutu onore să se spună. D-nu Carpu ne intreba: V'ati deslipit său nu de politică rusească? Eu d-lor, n'am nimicu de disu despre d-nu Carpu, daru am vediutu ca suntem oameni in Romania cari credem ca dandu-se de partizani ai Franciei, cu aceasta ar potă să dea o taria partitului lor. Le spuiu insa acelora, spuiu dlu Carpu că nici chiar Francia nu cere ca să fim lipiti de politică occidentală, totu acea-a ce ne cere Francia este ca România să formeze o națiune insa nu de oameni nemoroci după cumu a disu d. Carp. ci de oameni inarmati. V'amu declarat si declarăm ca suntem recunoscatori in eternitate Franciei pentru cea-a ce a facutu pentru noi, totu doodata insa trebue să avem condescendență pentru tote poterile garanți si chiar gratiositate pentru toti vecinii nostri. Nu suntem insa lipiti si nu voim se ne lipim nici de politica occidentală, nici de politică orientală, de acea-a nici unei parti d'in lume; suntem numa alipiti de politică noastră națională. Pote cine-va să fie mai deslușit de catu asia?

Fiti incredintati d-lor, că, sără fi nici de politică franceză, nici de cea engleză, pe cătu timpu insa urmă o politică romanesca, ne vomu intăriri si organiză in intru, ne vomu armă, acele puteri ne voru trata ca piunu poporu vin, si amiccia si aliantă loru nu va lipsi.

Se dă citire urmatorei propunerii;

„Adunarea respingandu acuzații neintemeiate ce se facu guvernamentului Romaniei si alu caror resuțu s'a facutu interpelatorele, multi amesco guvernului de politică s'a romanesca si trece la ordinea dilei.“

Se pună la votu inchiderea discuției si se primește.

Se pună la votu propunerea de ordinea dilei motivată si se adoptă cu mare majoritate (aplausuri numeroase, indelungu repetite).

Noutăți Straine.

FRANCI'A. Discursul lui Thiers, tinerutu a supr'a projectului legii de presă in siedintă d'in 30. Ianuarie a Corpului-Legalitativu.

(Fine.)

In an 1848 m'am aflatu aci inaintea unei adunări cu multu mai numerosa decâtua a dvostre. Ea numără noue sute de membri, a le carora idee, trebue de altminteră a o spune, nu erau tote mature. Erau două său trei sute de persone pe tribune, si cindu m'am aflatu facia cu aceste tempestă, am sentit o impresiune dorerosă, — nu pentru mine, fiindu că eu mi-am fostu sacrificat tote, ci pentru tieră mea, — am sentit mai ingrozire.

Inse eurendu, am potutu să vedu poterea libertății. Amu fostu aici căti-va — si onorabilele d. Louvei, care a facutu parte in acăstă adunare, potă să marturisea, — cari nu ne amu turburatu. Adunării acestei-a, pre carea nu o-am erutat in trătată incătu ve crutiu pre dvostre, domnilor, i-am spusu adeverulu in tota asprimea lui.

Am vediutu aci, o repetezu, ce potă libertatea. Cu libertatea căti-va oameni resoluți au triumfatu a supr'a disordiniilor si au facutu să se voteze cele mai intelepte rezoluții. Aceea ce a mantuitu Francia atunci, nu este cutare său, nu era totă mature. Erau două său trei sute de persone pe tribune, si cindu m'am aflatu facia cu aceste tempestă, am sentit o impresiune dorerosă, — nu pentru mine, fiindu că eu mi-am fostu sacrificat tote, ci pentru tieră mea, — am sentit mai ingrozire.

Inainte de a vedea acăstă lătură a lucrurilor omenesci, mi remane să dără o anumita neincredere in privința libertății pressei, chiaru si atunci, cindu i prochiamam necesitatea. Aceea ce m'a smulsu d'in neincrederea mea, este că m'am convinsu, că e cu nepotinția a avea libertatea fără a avea libertatea pressei. Ve provoco, in adeveru, să datu ună fără a dă coca-lalta.

Precepți dvostre libertatea fără libertatea pressei? Conservați dvostre cea mai putină libertate publică fără libertatea pressei? Daca libertatea ar fi o contradicție perpetua, nu mi-asu devotă vietă pentru ea. Eu urez disputa pentru disputa. Sunt in lume spirete de aceste de contradicție. Dictei-le negru, ele ve voru respunde alb; dictei-le alb, ele ve voru respunde negru. Nu că aru fi dora fanatică, ci pentru că nu au alte idee docătu aceloa ce tu nu le ai. (Risete). Eu fugu de acești indivizi, de-si am invitatu totu-de-un'a ceva cu ei, si eu n'asuu iubi libertatea, de ar fi ea numai o contradicție perpetua. Inso nu e aceea.

Trebue, si eu o dîcu cu respectu, trebue ca principii patimentului să se resolveze : natiunile voiescă a se guverna pre sine inse-si. (Nouă și viaua aprobatuine la acele-a-si bance.) Sub domnirea de la media-noptă si d'in oriente trebue mai asteptat cîtă-va ani. Ce ne pasa ! Tote natiunile sunt pre cale de a-si recasigă libertătile necesare, si intre acelea, libertatea pressei, fiind că aceste libertăți sunt nedespartite.

Trebue ca cetateniul să n'aiba a se teme de unu actu de brutalitate : astăa e libertatea individuale.

Trebue ca elu să cunoască afacerile statului. Cum va cunoase adeverulu, daca press'a e sclava ? (Sgomotu.) Cunoșcutu-ati dvostre faptele d'in Messicu ? Nu. Pentru ce, daca nu, pentru că press'a nu e libera ? (Sgomotu.)

Cetateniul au lipsa ca să li-se deo atragere către afacerile publice. Press'a le va dă curiositatea, apoi atragerea, apoi judecat'a.

Astăa nu e totu, trebue ca ei să pota conchide, si să-si alegă liberu pre mandatarii loru : astăa e libertatea alegero-ru; mai departe, candu acesti mandatari sunt aci, nu trebue să fie asupriti in actiunea loru si tractati ca-si invetiacei. Ei trebue să fie liberi de a cercă afacerile d'in tote laturile.

In fine, după ce natiunea a discutat si a alesu liberu pre reprezentantii săi, după ce acesti-a s'au intr'unitu si majoritatea a esprimatu o opinie, trebue ca acăsta opinie să pota prevală. Pentru aceea nu rechiamăm noi responsabilitatea capului statului, ci ai omeniloru, cari lu represinta.

Sub conditiunile aceste-a natiunea e libera, pentru că ea insa-si si face lucrurile. Ea cugetă, ea voiescă, ea face. Ea are tote conditiunile fintiei cugetatorie; detrageti un'a singura, fintă cugetatoria nu mai există. Fără libertatea pressei si a alegero-ru, ea este orba, séu surda; fără responsabilitatea ministrilor, ea devine paralitică.

Candu in an. 1864 pentru prim'a data ti-am vorbitu despre aceste libertăți necesare, adu-ti a minte, domnule ministru de statu, de cuvintele dta. Nebunii ! ai disu dta. Eu m'am supusu fatia cu acestu cuventu, pentru că elu n'a esită in realitate d'in gur'a dta. : doi ani după acea, cătiva d'intre colegii nostri au cerutu nu libertăatile aceste-a, ci facultatea de a le speră.

Dvostre i-ati condamnatu cu asprime. Si intr'aceea ne presintati astă-di o lege, care ne aduce inceputul acestor libertăți. Cine v'a intorsu ? Nu noi. Ci o potere mai mare decătu dvostre si decătu noi : poterea tempului si a tierei, care ne trage cu sine pre toti. Acestei poteri v'ati supusu dvostre, si ve multiameștu pentru aceea.

Este alta ce. Odiniora ne vorbiati d'in innalțimea neinsieriatiunei (infaillibilité) dvostre, in numele careia pretindeati a direge sufragiul universale si deliberatiunile noastre. Inse neinsieriatiunea omenescă nu dureza. Dupa bataia de la Crime'a a venit u bataia d'in Itali'a, apoi evinemintele d'in Germania, Messicu, si către poterea tempului s'au adausu opere dvostre.

Trebue a se cede acestor două poteri; trebue a se dă libertatea adeverata, care unică e sigură; trebue să se deo cu sinceritate, pentru că libertatea data cu anima deschisa este singură care e impaciutoria si recunoscutoria.

Pentru tote guvernele, fără exceptiune, este unu momentu decisoriu ; istoria ni-lu areta. Toturorul li-a parutu rău, că l'au lasat să treca. Istor'a e aci, ea ne privesc si ne asculta, ea tiene in mana acel scobitoriu severu, cu care va taia in arama viet'a natiunilor. Faceti, ea să nu ve puna in rangulu acelora, cari, avendu ocasiunea de a apucă momentulu acelui decisiv, l'au lasat să treca. (Miscare si aplause la unu numeru anumitu de bance. — Siedint'a reîmane suspinșa sub câte-va minute.)

ITALIA. Dupa bataia de la Mentana si după ce legiuinile italiane parasira teritoriul pontificale, guvernul francesu luă asupra-si sarcin'a, că va midiuloc la guvernul pontificale, nu numai eliberarea Garibaldistilor, ci va esoperă si gratia pentru supusii scaunului pontificale compromisi prin participarea loru la rescola, mai incolă că participantii nu voru fi espusi la persecutare.

Guvernul papci a si promisulimplinirea acestor dorintie a le guvernului francesu.

Iase preecum se serie foiei „Pres'a“ guvernului italianu s'a informatu că garantiele date guvernului francesu nu numai nu se respecteza, ma d'in contra afara de mai multi supusi ai scaunului s'au incarcerat si cătă-va civi italiani, si s'au datu in man'a judecatoriei. Guvernul italiano numai cu mare greutate potu midiuloc eliberarea nefericitilor, 18 insă la numeru. In septeman'a trecuta s'au strapusu acești prisoneri magistratului italiano in Ortibello. Toti erau imbracati in vestimente ordinarie de criminaliști, si erau de totu periti de tractările neumane ce au esperiatu in prisone, gatita de omeni santi pentru cei ce se lupta pentru libertate si unitate. D'in Florentia să scrie foiei „Journal de Débats.“

E verasemene că legiuinile francese nu voru remane multu tempu in Roma. Insu-si guvernul francesu grăbesecă departarea loru, si in momentulu de fată nu cerca modulu impaciuirei séu a deslegarei cestimii, ci acum e vorba numai de „modus vivendi.“

ANGLIA. In siedint'a d'in 17. l. c. a casei de susu marchisulu Clanricarde dechiara, că lordulu Derby d'in caus'a absentarei sale mai indelungate ar' dor'i, ca proiectul depusu in caus'a tramiterei unei comisiuni cercetatorie in privint'a legii rurali d'in Irlandia să se amane pre o septemana. Lordulu Airlie intreba pre secretariulu de statu, că facutu-s'a pasi pentru efectuarea propunerei comisiunei d'in 1860. arendu că intre năile impancerate angleze abiș osită donc asemenea mari si bine provede. Guvernulu — dîce secretariulu — si-tiene de detorintia a posiede năi de doue clase; celea de clas'a antău voru servită pentru circulare pre mare, era celea de clas'a a două pentru porturi. Lordulu Langford respunde, că propunerile comisiunei pentru aperare receru o suma de 11 milioane à sterlingi, si pentru confinie 1 milionu à sterlingi. — In cas'a de diosu lordulu Mago dechiara, că bilulu de reforme in privint'a Irlandiei lu-va propune cască in 9 martie. Dupa acăst'a se dă ecclire nouă propunerei pentru suspinderea carteii „Habeas Corpus.“ Deputatulu Barron in una cuventare lungă critica sistemulu guvernatiunei d'in Irlandia esprimenlu-si dorerea că guvernul trece cu vederea impregiurarea, că Irlandia e o provincie catolică, si irlandesii n'au parte ecuitabila in deregatorii. Foră „Engl. Corrt“ serie după una corespondintia d'in Londra cu datu 18 l. c. că saneta lordului si ministrul Derby e atât de slăvină incătu eri s'au chiamat prin dep. sie telegrafice fiulu său, lordulu Stanley si medicul Dr. Millert in Knowsley.

Morbosulu e forte slabu. Către sera inse simptomele s'au arătat mai bune si medicii nu-si pierdura inca speranța de vietă a marelui barbatu, atâtă a inse e lueru invederatiu, că chiaru si in casulu, candu nu s'ară int'mplă cu Derby aceea ce se intempla cu toti moritorii, repasfrea lui este secură. Foră „Times“ serie unu articolu asemenea unui necrologu. Cu lău-lă-si aduce aminte despre meritul lui. Ca urmatoriu alu lui se dice că va fi lordulu Stanley.

Foră d'in Londra „International“ serie, că in cercurile mai intime a'e curții d'in Prussi'a se vorbesce, că cont. Goltz s'ară fi esprimatu înaintea regelui in urmatorulu modu : „Sum in firma convingere că Francia a dorcesc o rescola, si inca o rescola de morte si vietia in contra Prussici“ mai departe se dice, că totu elu aru fi declarat regelui, că toti aci-ai, cari vorbesc altmintera, se insila insi-si pre sine, si voiesc a se deduce si pre maiestatea sa.

Varietăți.

* * (Unu casu estraordinariu). In Palatulu Tuilerielor s'a intemplatu mai decurendu unu casu curiosu. In 15 luni curinte la 1 ora după amedia-di unu domnu imbracatu elegant sarindu preste ingradit' a de feru a palatului si treandu prin gradina, cu o iutime fugă către pavillonulu d'Hortoboghe unde locuesc imperatulu. Si după ce-i succese a trece prin manele vigiliilor, impingandu-i de laturi, ajunsu pana la antisamburu cabinetului, unde lucra imperatulu. Aici inse lu prisera ostasii si servitorii. Indata l'au dusu in cancelari'a comisariului de vigilia. Dueundu-lu strigă nescratu, că „numai pre damele imperatului“ e maniosu, in cancelaria s'a portatul leniscu, inse folosindu-se de unu momentu, candu nu l'au observat personalulu cancelariei, sari cu iutime d'in fereastra pre strada. Nu se scie voită-a să fuga, ori a se sinucide. Nefericitulu cadiu in siantiulu de sub ferestra, si rupse o mana, se rani tare la capu, si-si tură nasul. S'a transportat in spitalu; morbulu nu e periculosu, inse pâna acum nu l'au potutu asculta ca să scie, ore nebunu e séu factoriu de rele. Dupa vorbele dîse cu ocasiunea prinderei se vede, că e infuriat u asupr'a imperatesei. Imperatulu e mahnitu forte pentru intemplarea scăst'a.

* * (Monopolulu de tabacu.) Monopolulu de tabacu in Austri'a si Ungari'a după raportulu oficiosu se urca de la 1 ian. 1867 pana in finea lui septembrie la 39 milione 493,266 fl. v. a.; in anulu 1866 totu in atât'a tempu s'a urcatu numai la 36.950,087. D'in care pentru anulu 1867. se vede unu crescamentu de 2.543,179. Si de vomu adunge către sum'a totala perceptiunile deosebite in suma de 484,869 a comisariatului d'in Pest'a si Vien'a pentru magazinele de tabacu si sugări, vomu astă, că perceptiunile totali fiu 36.978,135 fl. Asemenandu acum sum'a de 39 milione si 493,266 fl. v. a. cu 36 milione 978,135 v. a., ni se areta unu crescamentu de 3.028,048 fl. v. a.

Crescamentul d'in perceptiunile numite se imparte in trei terele diferite in urmatorulu modu :

Ungaria cu	900.095 fl.
Bohemia „	796,167
Galicia „	365,767
Moravia „	239,165
Croatia, Slavonia cu	103,678
Transilvania cu	88,282
Austria de Josu	12,758
Austria de susu	87,529
Salzburg	24,583
Bucovina	27,641
Tirol si Vorarlberg'a	10,103

Mai putine a fostu inse perceptiunile d'in 1867 decătu cele d'in 1866. in urmatorile provincie :

In confinie mai putine cu	84.680 fl. v. a.
„ Dalmatia „ „ „	68.487 „
„ Carintia „ „ „	45.852 „
„ Crain'a „ „ „	32.536 „
„ Stiria „ „ „	27.930 „

si acum de vomu cumpără cantitatea tabacului vendutu in 1867. cu cantitatea celui vendutu in anulu precedent se vede că s'au vendutu mai multe sugări d'in patria. Anume in anulu 1867 s'au vendutu cu 40.339,738 bucate de sugări mai multe decătu in anulu antecedinte.

D'in crescamentulu acest'a cade:

Pre sugări britanice	3.713,092 buc.
„ Avan'a lit. C..	701.467 „
„ Cuba lit. D.	1.702,849 „
„ Portorico lit. F.	2.328,274 „
„ Virgin'a lit. G.	21.281,097 „

Inse s'au vendutu mai putine:

D'in sugăriile Imitatio cu	1.637 buc.
Trabuco „	309,800 „
Yara „	38.375 „
Avan'a lit. B. cu	2.158,242 „
Cuba portorico „	3.501,210 „
Ordinarii d'in patria	3.095,497 „
De papiru cu	6.381,721 „

D'in sugăriile mai fine de Avan'a s'au vendutu cu 2.102,678 buc. mai putine. Anume d'in Milares cu 1,159.575 era Londres cu 919,150.

Bornutulu s'a vendutu mai multu cu 41,982 fl. De soiu mai finu s'a folositu mai multu cu 129,444 fl. era vendiare celui ordinariu a scadiu cu 84,462 fl.

Tabacu ordinariu tăiatu s'a vendutu cu 1,542,280 fl mai multu, si anume;

Impachetatu cu	878,980 fl.
nepachetatu cu	663,300 „

mai multu de cătu in anulu antecedinte.

* * (Garibaldi ca diurnalista.) Cincinatu alu temporilor moderne, renomulutu erou alu Italiei, Ios. Garibaldi se au oferit u coluceritoriu la nouul diurnal antibuonapartistu „Lega pacifica“ ce va esă la Tourinu. In asta privintia scrise redactorului urmatoru epistola : „Amate Vegheli ! Combattendu pre Buonaparte, combati răul; răul a carui-a stricătunie si rusine o semtimu noi Italianii, si pentru a carui suportare se recere o mare portiune de lasitate Lega pacifica, ori nepacifica — considera-me de colaboratoriu alu dta. Caprera, 3 ianuarie, 1868. Giuseppe Garibaldi.

* * (Decoratiune pentru terele ungurescă). Precum se aude, cătă-va domni d'in cercurile mai inalte ale societății d'in Pest'a suntu determinati a lucra d'in tote poterile ca, pentru merite de totu destinse facute pentru coron'a ungurescă, să se fundeze si deo o decoratiune specialu ungurescă.

* * (Fratii misericordiani.) Dupa conspectulu ce apară de curențu in spitalele austriace nemtiesci a fratilor misericordiani, s'au primitu si ingrijit'u in decursulu anului trecutu 16,947 belnavi. Intre acestia 16,740 de sessulu barbarescu si 207 de celu feminoscu. 73 se adusera in orele d'in urma, era 4 morți. 15,041 esăra d'in spitalie sanatosi, 1138 moriri, 768 romasera sub cura si 760 se straportara in cas'a reconvalescentilor.

* * (Nemultiemirea sasilor) pentru lovitură susurta prin pensiunarea comisului Schmidt se manifestea in „H. Ztg.“ prin urm. cuvinte : „... Sasii eci noui (Jungsachsen) si-au ajunsu scopulu. Noi inse, cari nu ne vomu preface nici odată in sasi noui, scimă că n'am meritatu acea ce am esperiatu... Ministeriulu lui Bach departase la tempulu seu d'in postu pre comitele natiunei sasesci, bar. Salmen. Ajungandu ungurii in 1861 la potere, se repară acesta nedereptate si comisul constitutiunal de mai înainte fu repusu in demnitatea sa, pentru ca sub Schmerling să fie era-si depusu. Am sperat si dorit u ca sub ministeriulu constitutiunalu unguresc de acum se nu se imiteze atari exemple. S'a intemplatu contrariulu. Avemu cuventu să ne plangem pentru acăst'a, pentru că suntem convinsi, că mesur'a ce s'a luat nu corespunde dreptul sustatoriu si dore pre multi barbati onorabili ai natiunei sasesci.

* * (Liturgia slavica.) Dupa nesce informări din Zagreb si Croati'a se va introduce liturgia slava in loculu celei latinesci; eppulu Stroszmayr este insarcinat de pontificele a compune unu comitetu de specialitate pentru edarea